

071216 Tredje söndagen i advent Björn Helgesson

Många visste säkert om vilken text Kjell skulle läsa i kyrkan idag. Därför är det förvånande att så många kom hit. För vem vill bli ifrågasatt och kallad för huggorm?

Bedömare räknar med att årets julhandel kommer att omsätta c. 15 miljarder kronor. Detta innebär att varje svensk, barn som vuxen, i genomsnitt kommer att spendera c:a 1700 kronor på julklappar och julmat. Vi här är knappast några undantag. Det är ganska hisnande summor med tanke på att många i vår värld lever under fattigdomsgränsen.

IM, Individuell Människohjälp, som säger detta, betonar att inte all handel är av ondo. En del menar att konsumtion är det bästa sättet att bekämpa fattigdom. Än bättre blir det om man handlar rättvisemärkt eller via IM. Så, nu har jag slagit ett slag för IM, som för övrigt ligger helt rätt i tiden och därför naturligtvis har en webbutik där man kan köpa sina julklappar.

När en ledarskribent i Nerikes allehanda nyligen hävdade fortsatt konsumtion som vägen ur fattigdomen för tredje världen var det som att kasta sten i glashus. Många gillade säkert det han sa, eftersom vi helst vill slippa ändra livsstil, men efter all miljökatastrofupplysning vi fått är kejsaren naken. Al Gore har i filmen "En obekväm sanning" lyft fram vad miljöforskare och FN: s miljöpanel länge hävdat, nämligen att om alla konsumerar och reser som vi i väst går det åt skogen. Mina egna försök att vara miljövänlig genom att cykla till jobbet eller använda energisnåla glödlampor blir ju som ett skämt när jag samtidigt åker till Kanarieöarna och badar med familjen. Vi svenskar stod för 12 miljoner utlandsnätter 2006. 10 miljoner av dessa stod turismen för. En flygresä smutsar ner mer än allt annat jag gör ett år. Som den uppmärksamme noterar talar jag alltså inte om er utan om oss. Men vad hjälper det att piska sin egen rygg om man inte ändrar sig?

Johannes döparen har under tvåtusen år ropat huggormsyngel till alla som dristar sig att komma i hans närhet. Ingen tycker om att bli ifrågasatt så därför är det märkligt att stora skaror av människor vallfärdade långt ut i öknen för att möta denna gräshoppeätande profet.

Det är inga större problem att travestera döparens kärva budskap till vår tid även om ingen av oss är tullindrivare eller soldat. Skaror av folk är vi åtminstone, och dem vänder han sig också till. Kanske skulle han idag säga: skär i julklappsbudgeten och ge istället pengarna till RIA. Låt bli att köpa fler skjortor på mellandagsrean, du har redan tillräckligt många knappt halvslitna. Ställ in resan till Thailand. Vet ni om att närmare 400 000 svenskar åkt dit under 2007? Varför ska du ha en platt TV när du har en tjock. Tjocka är ni för övrigt redan tillräckligt; bjud in fler till ert julbord, ni är för många i förhållande till mängden med mat. Åtminstone en jobbig främmande människa borde ni orka med i varje slätkalas. Bara i denna kyrka finns det garanterat ett gäng som annars kommer att fira julen sittande ensam o s v. Håller ni med om att Johannes kanske skulle kunna låta ungefär så om han kom in i vår kyrka? Även om han inte släpptes fram till mikrofonen hade vi inte kunnat undgå att märka honom, lukten av kamel hade fyllt kyrkan.

Ingen av oss kristna borde köpa årets julklapp. Som för övrigt är en satellitnavigator, men många kommer att göra det. Kyrkan har år efter år återgett bibelns berättelser om ägande och konsumtion. Lev lagom, så att det räcker laget runt. Misslyckandet är totalt. Få inspireras till en radikal livsstil och varken präster eller förtroendevalda framstår som föredömen. Vi skyler över eller plågas av dåligt samvete. Det visar på den enorma kraften som ligger i de underliggande drivkrafterna som styr oss. Det ska mycket till för att vi ska byta riktning. I djupet av oss finns sedan 100 000 år nedärvda handlingsmönster och behov. Homo sapiens två viktigast tekniska landvinningar sedan tidernas gryning är grävpinnen och påsen. Med grävpinnen kunde vi gräva fram rötter och komma åt den goda benmärgen i de as vi kom över och med hjälpen av påsen kunde vi samla och bära med oss tillhörigheter. Påsen var en revolution långt större än hjulet. Vi är samlare av naturen och ägandet ger oss trygghet. Strävan efter trygghet är rimlig för den som kan se framåt, planera, och, inte minst, minnas, både feta dagar och tider av svält. Men trygghetsnarkomanin ligger i konflikt med Gudstron.

En gång i tiden hade samlandet på hög och förmågan att frossa, när tillfälle gavs, ett starkt överlevnadsvärde. För de flesta av oss, den stora välmående medelklassen, är detta historia. Vårt ha begär och vår strävan efter omedelbar njutning har blivit en evolutionär återvändsgränd. Jag tror att de flesta av våra handlingsmönster grundas i något som i andra tider och på andra platser varit nödvändigt, men som i våra tider ibland blir kontraproduktiva. Ur ett snävt biologiskt perspektiv är ingenting vi gör onaturligt. Biologen Torbjörn Fagerström upprepar i flera böcker att ur ett evolutionsperspektiv är allt liv utan mening, syfte eller plan. Eller som Jesaja skriver: Människan är som gräset, förgängligt som blomman på ången.

Men vi som gripits av Gud vet att detta svar inte räcker. Som Guds avbilder är vi mer än nedärvda drifter och sociala konstruktioner. Överlevnadsvärdet är inte den yttersta drivkraften i tillvaron. Denna djupa insikt drev folk att gå ut till Johannes och ta emot hans asketiska instruktioner. Finns inte den längtan till ett sannare liv blir all askes en meningslös plåga som bara väcker svarta känslor till oss själva och kyrkan. En viktig poäng i berättelsen om Johannes är just att det var folket som kom till honom för att lyssnat, inte han som tvingade på andra sina uppfattningar. Han manar oss att samverka med våra drifter, att ställa dom under förmyndare så vår storhet som människor kan få blomma

”Centralt i kristen människosyn är tanken, uttryckt i Bibeln, att människan är skapad till Guds avbild. Denna Gudslighet innebär bland annat att var och en av oss har en roll som medarbetare i Guds pågående skapelseverk. Som människor kan vi dela Guds kärlek till världen och sträva efter att de resurser som står till vårt förfogande brukas så att Guds kärlek blir uppenbar.” Detta var ett citat ur det senaste biskopsbrevet som handlar om hiv i ett globalt perspektiv, men det gäller även när vi pratar julhandeln och miljöansvar. God adventsläsning för oss alla; jag hjälper gärna till och förmedlar brevet till dem som är intresserade.

Johannes uppmanade ingen att ge bort allt dom ägde. Han förespråkade inte ett totalt fattigdomsideal. Till den som hade två skjortor sa han att ge bort en av dem, inte båda. På samma sätt har jag flera gånger närmast förbjudit några vänner till mig som lever på socialbidrag att ge bort allt de äger till sådana som har det ännu sämre. Samtidigt är det en rättighet att få visa barmhärtighet även om man själv är föremål för barmhärtighet. Är det inte där vi alla befinner oss i förhållande till Gud? Ge som gåva det du fått som gåva.

Advent är en faste tid som krokar med en värld som har valt bort Gud. Vi är en del av den världen. Vi övar oss i att vara en motkraft. Vi övar oss i att välja förnöjsamhet, måttlighet och solidaritet istället för trygghet, gränslöshet och egoism. I skenet från det tredje adventsljuset blir ditt och mitt misslyckande

**Olaus Petri
församling**

smärtsamt tydligt. Men låt oss inte förtvivla. Omvändelse är möjligt. Jag vet inte hur, men jag hoppas. Det utmärkande för oss kristna är inte att vi lyckats utan att Gud tagit oss i sin hand. Det är inte jag som kommit till Gud utan Gud som ständigt kommer till mig. Han ser på oss med kärlek. Varje advent, varje ögonblick.